

DE OMGEVINGSJURIST

MAAKT UW BESTEMMINGSPLAN MILIEU-PROOF

**Onderbouwing spuitzone
bestemmingsplan Schokkerhoek**

De Omgevingsjurist

Groot Handelsgebouw Rotterdam Business Center
Weena 737, 3013 AM Rotterdam

T: 010 – 268 0689

www.omgevingsjurist.nl
info@omgevingsjurist.nl

DE OMGEVINGSJURIST

MAAKT UW BESTEMMINGSPLAN MILIEU-PROOF

Wie is Marian Harberink?

mr. Marian Harberink is gespecialiseerd in de juridische doorwerking van milieu in het bestemmingsplan. Eén van haar specialisaties is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op open teelten en de hierbij behorende zonering (spuitzones) en afstanden tot woningen. Ze adviseert met name gemeenten, adviesbureaus, projectontwikkelaars en boomkwekers over dit onderwerp.

Naast veel praktijkervaring heeft ze hierover gepubliceerd in de juridische vakbladen Milieu & Recht (*'Intensief gewasbeschermingsmiddelengebruik bij open teelten'*, M en R 2011/38) en Bulletin RO totaal (*'Spuitzones van boomgaarden en een goede ruimtelijke ordening'* BROU 2010, nr. 6) en het vaktijdschrift De Boomkwekerij (*'Let op de spuitzone rond boomkwekerijpercelen'*, 27 mei 2011).

Ze heeft onder meer onderbouwingen gemaakt voor de gemeenten Overbetuwe, Nederbetuwe, Houten, Utrecht, Veldhoven, Wijk bij Duurstede, Tilburg, Rheden, Beuningen, Uden en voor makelaars, projectontwikkelaars, kwekerijen, adviesbureaus en particulieren.

© 2017 De Omgevingsjurist®

Op dit advies berusten auteursrechten. De tekst van dit advies mag uitsluitend gebruikt worden ten behoeve van deze opdracht. Niets uit dit advies mag worden gekopieerd of worden gewijzigd, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch hetzij mechanisch zonder voorafgaande toestemming van De Omgevingsjurist®. Het aanhalen van tekst uit dit advies is wel geoorloofd, mits de bron wordt genoemd.

Gemeente Urk
t.a.v. de gemeenteraad
Postbus 77
8320 AB URK

ONDERBOUWING SPUITZONE

21 februari 2017

Geachte raad,

1. Aanleiding

Van u ontving ik de zienswijzen die zijn ingediend tegen het ontwerp bestemmingsplan "Schokkerhoek". Op basis van dit bestemmingsplan worden onder meer nieuwe woningen mogelijk gemaakt. Met het ruimtelijke besluit – in casu het vaststellingsbesluit van het bestemmingsplan – moet worden aangetoond dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening in de zin van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Ten oosten en zuiden van het plangebied liggen agrarische percelen. Ingevolge de geldende agrarische bestemming zijn open teelten toegestaan. Vanwege deze mogelijkheid in het geldende bestemmingsplan kunnen spuitzones in juridische zin een rol spelen. Hierbij moet worden uitgegaan van een representatieve invulling van de maximale planologische mogelijkheden van de betreffende percelen¹. De ingekomen zienswijze richten zich onder meer op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de gewassen die op de agrarische percelen worden verbouwd die ten oosten en zuiden van het plangebied liggen. Onderhavige onderbouwing heeft betrekking op deze zienswijzen.

2.1 Spuitzones en gevoelige functies

Er gelden in Nederland geen wettelijke bepalingen over minimaal aan te houden afstanden tussen gronden waarop gewassen in de open lucht worden geteeld en nabij gelegen, voor gewasbeschermingsmiddelen gevoelige objecten, zoals woningen met tuinen². Vanwege mogelijk vrijkomende drift (verwaaiing van spuitvloeistof) bij het bespuiten van fruitbomen wordt in de bestemmingsplanpraktijk een vuistregel gehanteerd om een afstand van 50 meter aan te houden tussen een fruitboomgaard en een gevoelige bestemming. Dit is een in de praktijk gegroeide vuistregel.

Gevoelige functies zijn plaatsen waar regelmatig en voor een groot gedeelte van de dag mensen verblijven of samenkomen. Een woning met tuin wordt als zodanig aangemerkt. Bij de afstand van 50 meter wordt ervan uitgegaan dat enerzijds de bedrijfsvoering van de agrariër niet wordt belemmerd en anderzijds dat er geen nadelige effecten optreden voor de gezondheid van de bewoners van de woning. De 50 meter afstand is echter een indicatieve en willekeurige afstand. Een verantwoorde afstand hangt onder meer af van het soort teelt ter plaatse en de plaatselijke omstandigheden. Drift in bijvoorbeeld de fruitteelt is door de aard van de bespuiting, met name op- en zijwaarts gericht spuiten en hoge spuitfrequentie intensiever dan bijv. bij bespuitingen in de lage bomenteelt of aardappelteelt.

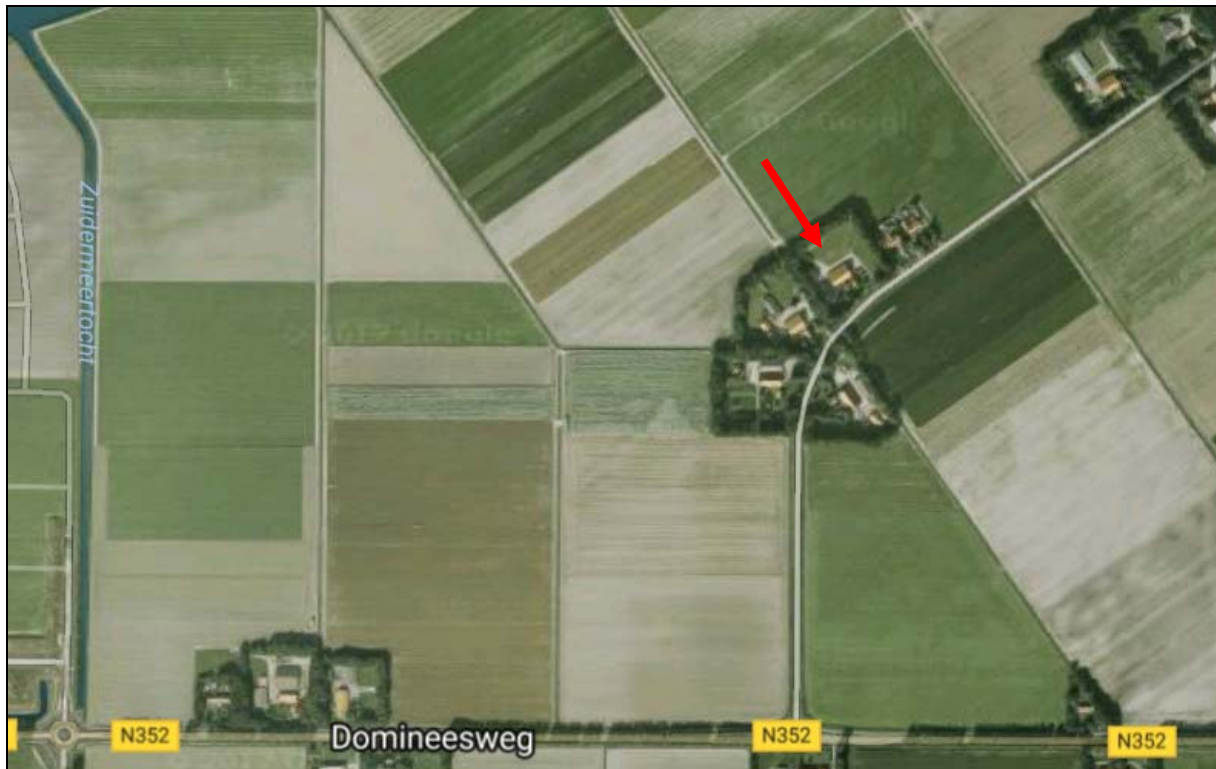
¹ ABRS 7 januari 2015, no. 201305911/1/R6.

² ABRS 22 juli 2009, nr. 200806481/1/R2.

Voor het betrokken bestuursorgaan bestaat zowel bij toepassing als afwijking van deze afstand een onderzoeksplicht³. Een kortere afstand is mogelijk, mits voorzien van een deugdelijke motivering⁴.

2.2 Beschrijving omgeving

De zienswijzen hebben betrekking op agrarische locaties ten oosten en zuiden van het plangebied. Eén zienswijze heeft specifiek betrekking op agrarische percelen behorende bij het akkerbouwbedrijf aan de Karel Doormanweg 60 in Tollebeek. Deze locatie ligt ten oosten van de planlocatie. De locatie is gelegen in het buitengebied van de gemeente Noordoostpolder en wordt omgeven door agrarische gronden met open teelten, zoals de teelt voor knolgewassen, sierplanten en granen. De rand van de kern van Urk ligt op ongeveer een afstand van 1 km ten noordwesten van deze locatie.



Afbeelding 1: luchtfoto omgeving en locatie Karel Doormanweg 60 in Tollebeek (nabij rode pijl) en

De percelen van de agrarische locatie aan de Karel Doormanweg 60 staan kadastraal bekend als: gemeente Noordoostpolder, sectie D, no. 1584 en 1585.

3.1 Onderzoek omvang spuitzone

Zoals hiervoor staat aangegeven is de in de praktijk gegroeide vuistregel van 50 meter indicatief. Dat betekent dat er onder omstandigheden gemotiveerd van kan worden afgeweken en er toch sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Omdat elk geval anders is, dient dit per dossier te worden onderzocht en afgewogen. Dat is maatwerk. Uit jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en onderzoek komen de volgende aandachtspunten naar voren:

1. wat wordt planologisch mogelijk gemaakt en geldende bestemming(en);
2. welke gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt;
3. wat zijn de effecten van de gewasbeschermingsmiddelen voor de mens bij blootstelling en het gebruik van driftreducerende middelen of maatregelen;
4. overheersende windrichting.

³ Artikel 3:2 juncto artikel 3:4 Awb en artikel 3.1.6 Bro en ABRS 31 augustus 2011, no. 200909137/1/R3, ABRS 18 mei 2011, no. 201001510/1/R1.

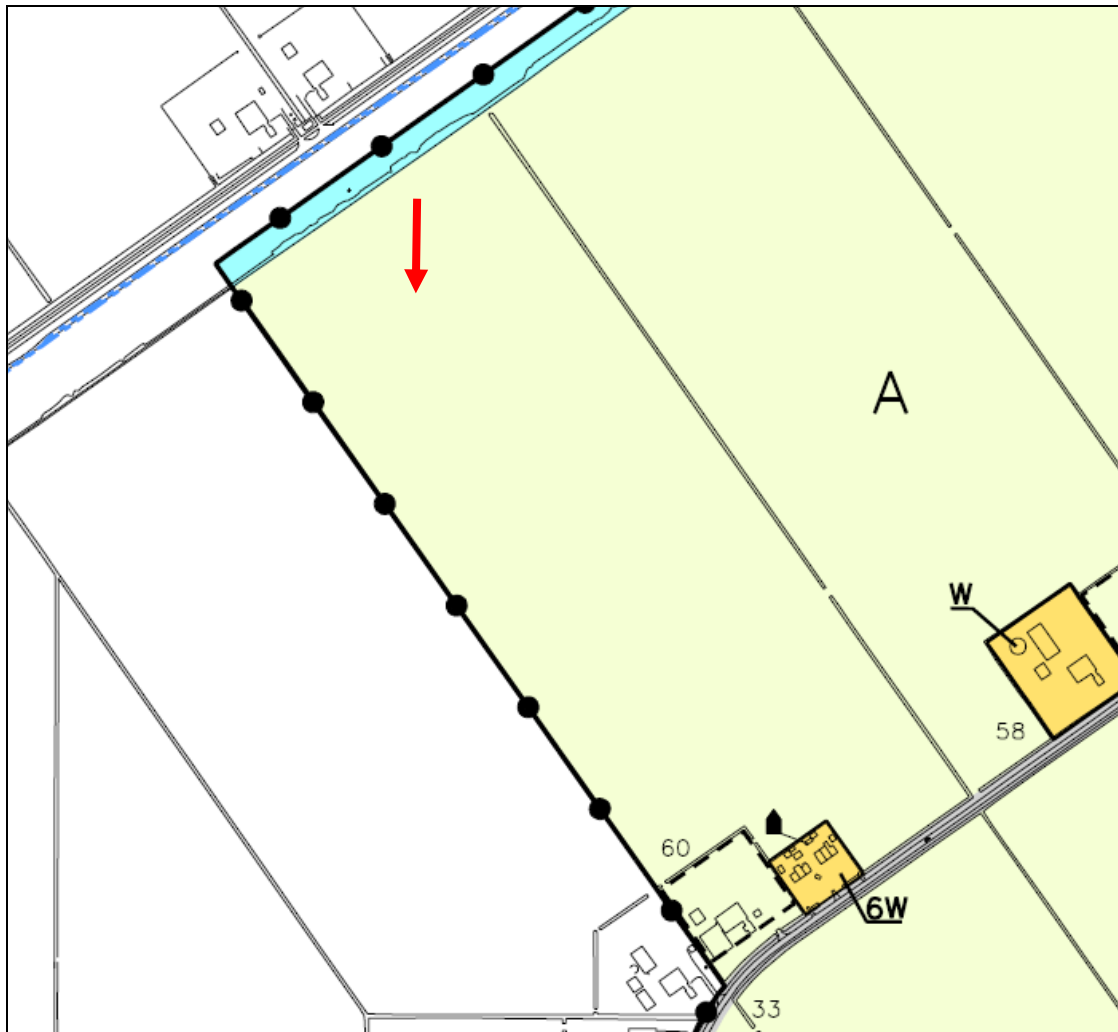
⁴ ABRS 25 april 2012, no. 201108990/1/R3, r.o.2.7.1

Aan de hand van bovengenoemde stappen wordt onderbouwd waarom in dit dossier al dan niet een kleinere spuitzone kan worden aangehouden dan 50 meter in verband met het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

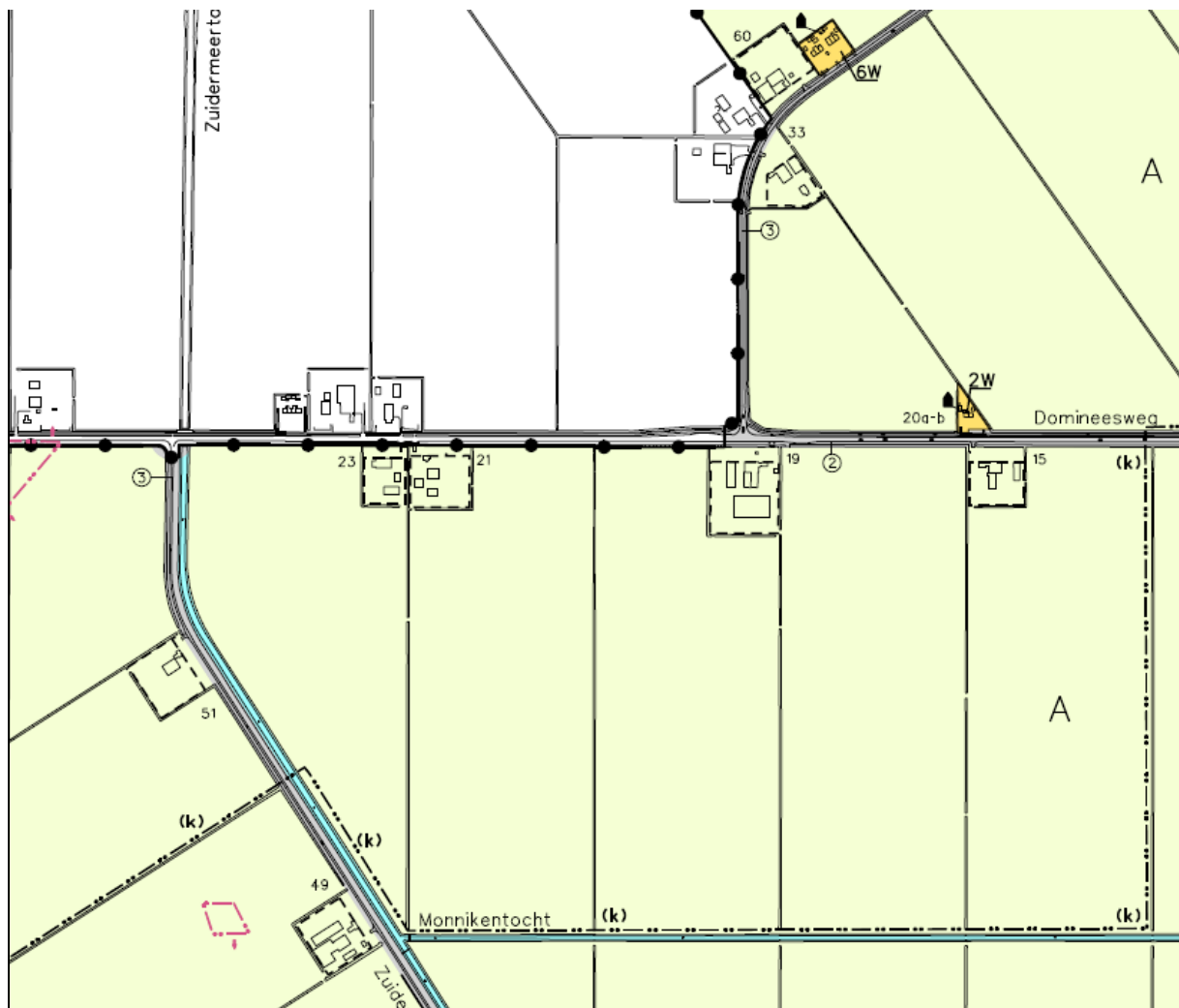
Stap 1 Wat wordt planologisch mogelijk gemaakt en geldende bestemming(en)

Geldende bestemming agrarische percelen

Voor de gronden van de agrariër aan de Karel Doormanweg 60 (kadastrale percelen no. 1584 en 1585) geldt de Beheersverordening Landelijk gebied. In deze beheersverordening is de bestaande situatie van het bestemmingsplan "Landelijk gebied 2004" voortgezet. De percelen hebben hierin de bestemming 'Agrarisch gebied'. Ingevolge deze bestemming is agrarische bedrijvigheid toegestaan.



Afbeelding 2: uitsnede geldende plankaart Karel Doormanweg 60 (nabij rode pijl)



Afbeelding 3: uitsnede geldende plankaart zuidelijk en oostelijk gelegen agrarische percelen

Voor de gronden die ten zuiden en oosten van het plangebied zijn gesitueerd (zie afbeelding 3) geldt eveneens de Beheersverordening Landelijk gebied. In deze beheersverordening is de bestaande situatie van het bestemmingsplan "Landelijk gebied 2004" voortgezet. De percelen hebben hierin de bestemming 'Agrarisch gebied'. Ingevolge deze bestemming is agrarische bedrijvigheid toegestaan.

Onder *agrarische bedrijvigheid* wordt volgens het bestemmingsplan verstaan (artikel 1, onder 4):

agrarische bedrijvigheid:

bedrijvigheid, geheel of overwegend gericht op het bedrijfsmatig voortbrengen van producten door het telen van gewassen en/of het houden van dieren, nader te onderscheiden in:

a. *akker- en tuinbouw:*

de teelt van gewassen op open grond; daaronder niet begrepen bosbouw, sierteelt en fruitteelt;

b. *fruitteelt:*

de teelt van fruit op open grond;

c. *grondgebonden veehouderij:*

het houden van melk- en ander vee (nagenoeg) geheel op open grond, waaronder begrepen de teelt van ruwvoedergewassen;

d. *intensieve veehouderij:*

agrarische bedrijvigheid bestaande uit fokkerij, houderij en/of mesterij van vee, zoals varkens, kalveren en pluimvee, die functioneel geheel of overwegend niet afhankelijk is van de ter plaatse bij het agrarisch bedrijf behorende grond als productiemiddel en die plaatsvindt zonder of nagenoeg zonder weidegang;

e. *glastuinbouw:*

de teelt van tuinbouwgewassen (nagenoeg) geheel met behulp van kassen;

f. *paardenfokkerij:*

het fokken van veulens en de opfok van jonge paarden met de daaraan verbonden basistraining tot een leeftijd van 2 à 3 jaar;

g. *kwekerij:*

het telen, kweken en verzorgen van bomen, heesters, struiken, planten en bloemen of tuinbouwzaden, al dan niet met behulp van kassen en al dan niet gecombineerd met de handel handel in boomkwekerijgewassen en vaste planten en niet zijnde een tuincentrum;

Bij het bepalen van een verantwoorde afstand tussen woningen met tuinen en agrarische percelen waarop agrarische bedrijvigheid in planologisch opzicht is toegestaan, dient te worden gekeken naar wat het bestemmingsplan in juridische zin toelaat. Hierbij wordt uitgegaan van een representatieve invulling van de maximale planologische mogelijkheden van de betreffende percelen. Indien het bestemmingsvlak open teelten tot aan de perceelsgrens toelaat, dan dient te worden gemeten vanaf de perceelsgrens (is meestal ook de rand van het bestemmingsvlak)⁵.

De agrarische percelen zijn momenteel in gebruik ten behoeve van akkerbouw. Op grond van het bestemmingsplan is er echter ook fruitteelt mogelijk. Vanwege de planologisch-juridische mogelijkheid voor fruitteelt wordt in dit onderzoek uitgegaan van het meest intensieve gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de fruitteelt: de teelt van appels en peren. Dit is het worstcase scenario.

⁵ ABRS 24 juli 2002, no. 200103400/1.

Beoogde bestemming woonlocaties

De woonpercelen die grenzen aan het agrarische perceel met de kadastrale nummers 1585 en 1584 zijn in het ontwerpbestemmingsplan "Schokkerhoek" bestemd als respectievelijk 'Wonen' en 'Wonen uit te werken'.

Bij deze planologische wijziging moet in het kader van een goede ruimtelijke ordening, in het bijzonder een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor de bewoners, rekening worden gehouden met het op grond van het bestemmingsplan toegestane gebruik voor fruitteelt en het bijbehorende gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de bomen (worstcase-scenario).



afbeelding 4: uitsnede verbeelding ontwerp bestemmingsplan "Schokkerhoek" met bestemming 'Wonen' (nabij rode pijl) en 'Wonen uit te werken - 1' (nabij blauwe pijl). Rechts daarvan de agrarische percelen waarop fruitteelt mogelijk is (tussen oranje kader)



afbeelding 5: uitsnede verbeelding ontwerp bestemmingsplan "Schokkerhoek" met bestemmingen 'Gemengd uit te werken' (nabij rode pijl), 'Wonen-2' (nabij blauwe pijl) en 'Wonen uit te werken-2' (nabij oranje pijl). Ten zuiden en oosten daarvan de agrarische percelen waarop fruitteelt mogelijk is (tussen groene kaders)

Stap 2 Welke gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt en wanneer

Voor de agrarische percelen die behoren bij het akkerbouwbedrijf aan de Karel Doormanweg 60 is in planologisch-juridische zin rechtstreeks fruitteelt toegestaan. Dit geldt eveneens voor de overige agrarische percelen ten zuiden en oosten van het plangebied. Drift in de appel- en perenteelt is door de aard van de bespuiting, met name op- en zijwaarts gericht spuiten en hoge spuitfrequentie het meest intensief. Op basis van het geldende bestemmingsplan is rechtstreeks fruitteelt mogelijk. Appel- en perenteelt is de meest representatieve situatie en tevens het worstcase scenario. Hoewel de percelen momenteel worden gebruikt voor akkerbouw en niet voor fruitteelt, wordt bij het onderzoek uitgegaan van gewasbeschermingsmiddelen die in de appel- en perenteelt het meest worden gebruikt.

In de appel- en perenteelt worden voornamelijk schimmelbestrijdingsmiddelen (fungiciden) en insectenbestrijdingsmiddelen (insecticiden) gebruikt. Veel gebruikte middelen zijn Merpan/Captosan, Fenoxycarb25WG, Teppeki, Runner, Pirimor, Apollo 500SC, CHORUS 50WG, Delan DF, Switch en Syllit. Dit blijkt uit wetenschappelijk onderzoek van de Wageningen Universiteit ('*Driftblootstelling van omstanders en omwonenden door boomgaarbespuitingen*', J.C. van der Zande en M. Wenneker, maart 2015). Dit rapport van de WUR vormt tevens de wetenschappelijke basis van deze onderbouwing naar een verantwoorde (planologische) afstand tussen de bestemmingsvlakken 'Wonen' en 'Wonen uit te werken' en de uiterste grens van de agrarische percelen (bestemmingsvlak 'Agrarisch'). Het rapport bevat de meest recente wetenschappelijke inzichten in driftblootstelling bij bespuitingen in een boomgaard (bij de teelt van appels en peren).

Uit meerdere onderzoeken van de Wageningen Universiteit⁶ blijkt dat de drift rondom bijv. bometeelt aanzienlijk lager is dan de drift bij boomgaarbespuitingen (in de appel- en perenteelt). Hoewel bij

⁶ Onder meer J.C. van de Zande e.a. , *Onderzoek naar driftblootstelling van recreatieterrein Rutjensland door bespuitingen in de laanboomteelt* (2012), p.7

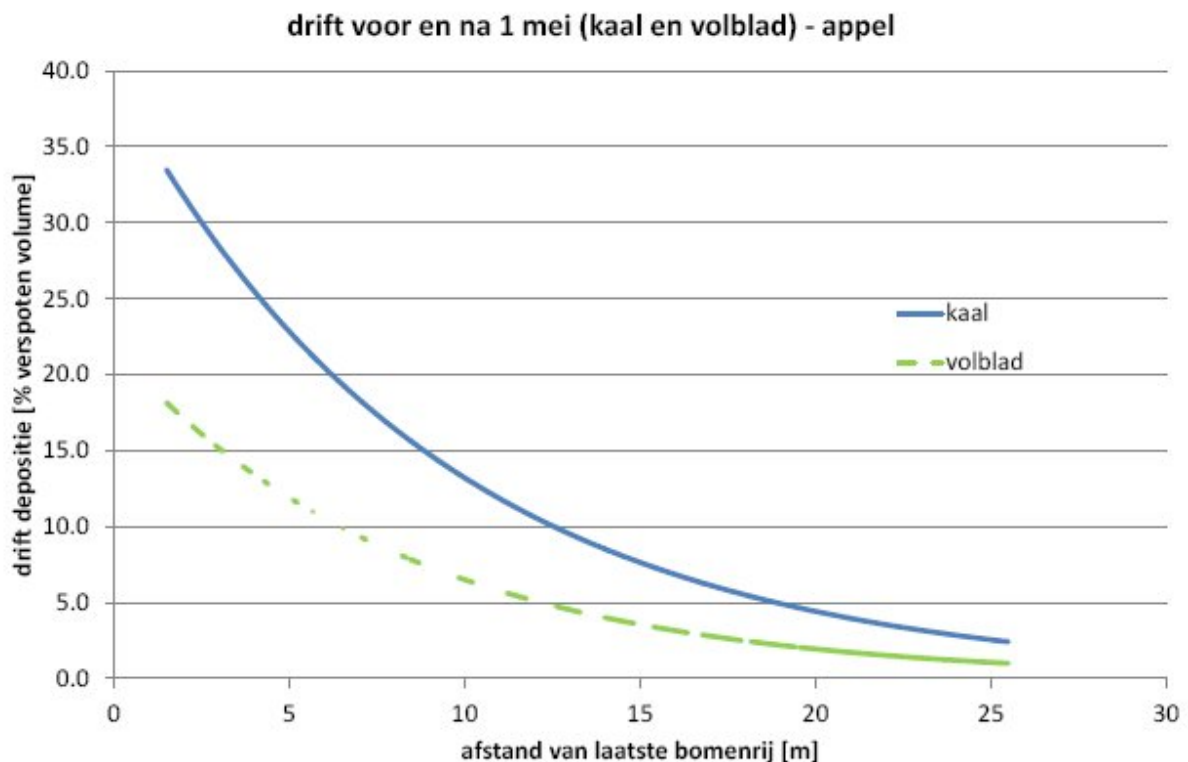
zowel bometeelt als fruitteelt op- als zijwaarts wordt gespoten, ligt de frequentie van bespuitingen in de appel- en perenteelt fors hoger. Omdat er op grond van de geldende agrarische bestemming fruitteelt is toegestaan, wordt in dit onderzoek uitgegaan van de middelen die in de appel- en perenteelt het meest worden gebruikt (worst case scenario) en het meest toxisch zijn. Om die reden wordt in dit onderzoek uitgegaan van het middel Captan. Bij gebruik van het meest giftige middel dient namelijk de grootste afstand te worden aangehouden tot een gevoelige functie, zoals een woning met tuin.

Van belang is tevens wanneer deze middelen gebruikt mogen worden: gedurende het hele jaar of gedurende een seizoen, dus zowel op volblad als op kale bomen. Het middel Captan mag gedurende het gehele jaar worden gebruikt, dus zowel op kale bomen als bomen met blad. Captan is van bovengenoemde gewasbeschermingsmiddelen de stof met het meeste risico voor de volksgezondheid. De werkzame stof Captan zit in de gewasbeschermingsmiddelen Merpan en Captosan. Het risico wordt veroorzaakt door de hoge frequentie en dosering van gebruik. Om die reden wordt bij het bepalen van een verantwoorde afstand in deze onderbouwing uitgegaan van het middel Captan (worst case scenario) en het gebruik op kale bomen.

Stap 3 Wat zijn de effecten van de gewasbeschermingsmiddelen voor de mens bij blootstelling en het gebruik van driftreducerende middelen

3.1.1 Algemeen

Uit voornoemd onderzoek uit 2015 van de WUR blijkt dat de gezondheidsrisico's van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden met name liggen bij opname van stoffen door de huid (dermaal risico). Door drift (verwaaiing van spuitvloeistof) kan de mens ongewenst in contact komen met gewasbeschermingsmiddelen. In onderstaande tabel is de drift als percentage van de dosering bij gebruik van een standaardveldspuit (niet driftreducerend) uitgezet tegen de afstand. De tabel laat zien dat de drift afneemt naarmate de afstand toeneemt. Vanaf 26 meter – gemeten vanaf de laatste bomenrij – wordt nagenoeg de nullijn bereikt.



Afbeelding 6: Driftpositie (% van de dosering) op grondoppervlak naast het perceel voor een standaard boomgaardspuit in de volblad (na 1 mei) en de kale boom (voor 1 mei) situatie, bron: WUR onderzoek 2015

In het onderzoek van de WUR is het maximaal dermale blootstellingseindpunt vastgesteld op 100%. Overschrijding van dit eindpunt betekent dat de huidblootstelling van mensen aan bepaalde gewasbeschermingsmiddelen tot schadelijke effecten kan leiden voor de gezondheid.

In het hiernavolgende wordt onderzocht welke afstand een verantwoorde afstand is bij het gebruik van het meest risicovolle middel Captan tussen de tuinen van de woningen en de agrarische percelen. Met Captan zijn in het onderzoek van de WUR in verschillende situaties de veiligheidsafstanden berekend. Er is zowel uitgegaan van bespuitingen met een standaard dwarsstroomspuit – niet driftbeperkend – als met doppen met driftarme spuittechnieken (DRT75 en DRT90) op boomhoogtes van 0-3 m en 3-6 m. Zie hiervoor de overzichten op p. 9 en 10 van deze onderbouwing.

1. geen sloot om boomgaard; eerste bomenrij staat op 3 m afstand van de perceelgrens en er wordt gebruik gemaakt van een standaard spuittechniek;
2. geen sloot om boomgaard; eerste bomenrij staat op 3 m afstand van de perceelgrens en er wordt gebruik gemaakt van een standaard spuittechniek, er staat een windhaag op de perceelgrens;
3. geen sloot om boomgaard; eerste bomenrij staat op 3 m afstand van de perceelgrens en er wordt gebruik gemaakt van een standaard spuittechniek, er staat een windhaag op de perceelgrens en een tweede haag op 4 m afstand op bebouwingszone (of een houtwal);
4. geen sloot om boomgaard; eerste bomenrij staat op 3 m afstand van de perceelgrens en er wordt gebruik gemaakt van een standaard spuittechniek, er staat een wintergroene windhaag op de perceelgrens
5. geen sloot om de boomgaard, er wordt gebruik gemaakt van een driftarme spuittechniek (DRT75);
6. geen sloot om de boomgaard, er wordt gebruik gemaakt van een driftarme spuittechniek (DRT75), er staat een windhaag op de perceelgrens;
7. geen sloot om de boomgaard, er wordt gebruik gemaakt van een driftarme spuittechniek (DRT75), er staat een dubbele windhaag of houtwal op de perceelgrens
8. geen sloot om de boomgaard, er wordt gebruik gemaakt van een driftarme spuittechniek (DRT75), er staat een wintergroene windhaag op de perceelgrens
9. een sloot om de boomgaard, er wordt gebruik gemaakt van een driftarme spuittechniek (DRT90);
10. een sloot om de boomgaard, er wordt gebruik gemaakt van een driftarme spuittechniek (DRT90), er staat een windhaag op de perceelgrens;
11. een sloot om de boomgaard, er wordt gebruik gemaakt van een driftarme spuittechniek (DRT90), er staat een dubbele windhaag of houtwal op de perceelgrens
12. een sloot om de boomgaard, er wordt gebruik gemaakt van een driftarme spuittechniek (DRT90), er staat een wintergroene windhaag op de perceelgrens.

Afbeelding 7: 12 praktijksituaties die zijn berekend in het WUR-rapport uit 2015 (bron: WUR rapport 2015)

Praktijk situatie	Teeltvrije zone [m]	Spuittechniek	Windhaag	0-3 m		3-6 m	
				Kale boom	Volblad	Kale boom	Volblad
1	3	Standaard	Nee	35	30	35	30
2	3	Standaard	Ja	25	5	25	10
3	3	Standaard	Twee	15	5 ¹⁾	15	5 ¹⁾
4	3	Standaard	Groen	15	5	15	5
5	3	DRT75	Nee	30	20	25	15
6	3	DRT75	Ja	20	5	15	5
7	3	DRT75	Twee	5 ¹⁾	5 ¹⁾	5 ¹⁾	5 ¹⁾
8	3	DRT	Groen	5	5	5	5
9	3	DRT90	Nee	25	15	15	10
10	3	DRT90	Ja	15	5	5	5
11	3	DRT90	Twee	5 ¹⁾	5 ¹⁾	5 ¹⁾	5 ¹⁾
12	3	DRT90	Groen	5	5	5	5

¹⁾ een dubbele windhaag of houtwal heeft ook ruimte nodig, 5 m wil zeggen direct achter haag is geen overschrijding

Afbeelding 8: benodigde afstand vanaf de laatste bomenrij in meters om in de kale boom en in de volblad situatie voor de stof Captan geen overschrijding te krijgen van het dermale blootstellingseindpunt van 100% bij de hoogten 0-3 m en 3-6 m (bron: WUR rapport 2015)

Windhagen aan de rand van een perceel kunnen de hoeveelheid drift aanzienlijk beperken. De driftreductie varieert van 90% in de volbladsituatie tot 70% bij een kale boomsituatie.

3.1.2 Beoordeling en toepassing op situatie woonbestemmingen en agrarisch percelen

Voor de locaties is een schouw uitgevoerd en zijn foto's gemaakt. In het hierna volgende wordt aangegeven wat de huidige functie is (feitelijke toestand) en wat de afstand is tussen de agrarische percelen tot de beoogde woningen met tuinen. De ten oosten van de beoogde woonpercelen gelegen agrarische percelen worden gebruikt voor akkerbouw. Op perceel no. 1584 staat tevens de bedrijfswoning met tuin. De noordzijde van het perceel no. 1585 grenst aan de Urkervaart. Dit is een kanaal met een lengte van 13 km.



Afbeelding 9: uitsnede kadastrale situatie



Afbeeldingen 10 en 11: foto's met uitzicht op Urkervaart met daarachter de agrarische percelen met akkerbouw

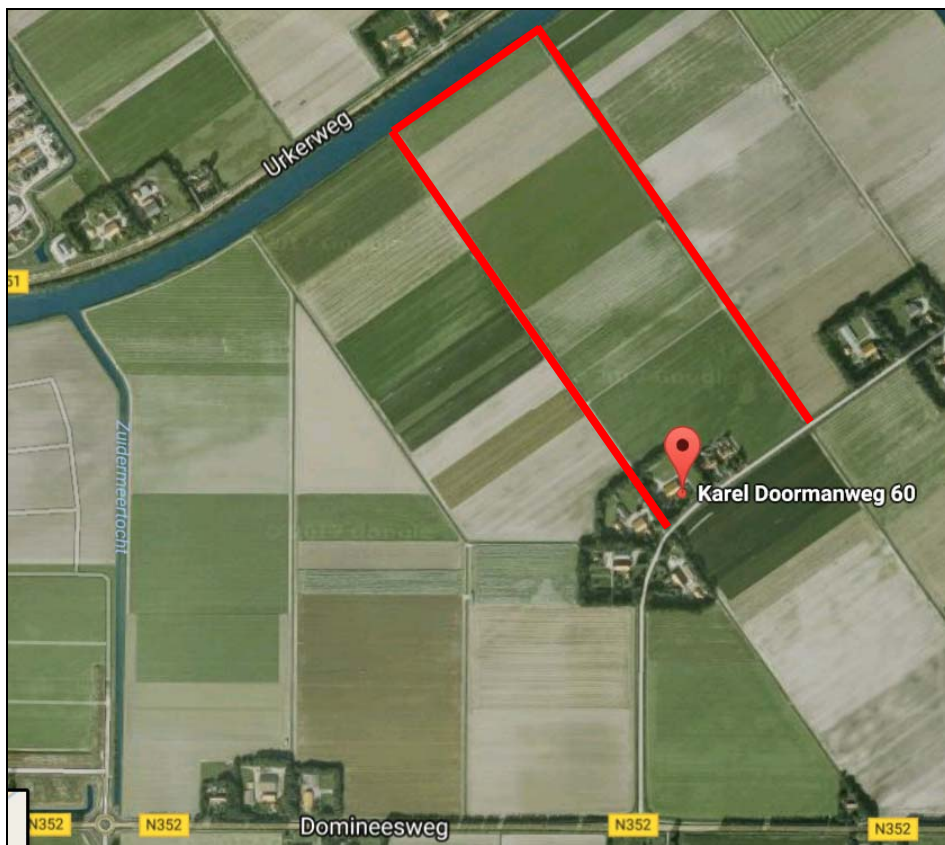




Afbeelding 12: uitzicht op agrarisch perceel no. 1585 (vanaf rechterzijde) met aan linkerzijde burgerwoningen (foto vanaf Karel Doormanweg)



Afbeelding 13: foto van rechterzijde agrarisch perceel no. 1585 (bij blauwe pijl) met watertoevoerende sloot geheel rechts

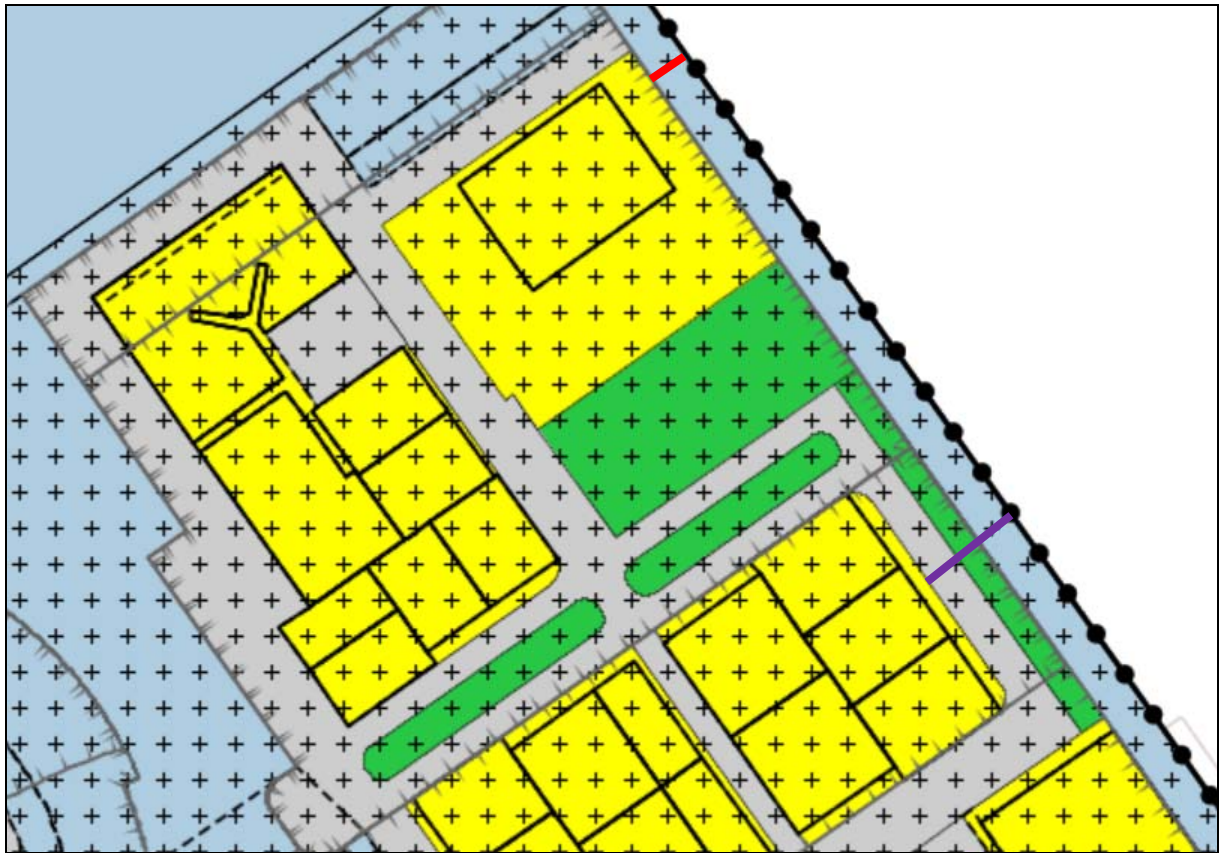


Afbeelding 14: luchtfoto van betrokken percelen Karel Doormanweg 60 (rood kader)



Afbeelding 15: uitsnede bestemmingsplan Schokkerhoek met naastgelegen agrarisch perceel nrs. 1584 en 1585 (tussen rood kader)

De afstand tussen de grens van het agrarische perceel no. 1585 tot de ten westen van deze percelen gelegen bestemmingsvlakken Wonen bedragen 7,5 meter (bij rode lijn) en 20 meter (bij paarse lijn), (gemeten op de website www.ruimtelijkeplannen.nl). Deze afstand is tevens het worstcase scenario: op basis van de geldende bestemming mag de voormalige fruitteler immers fruitbomen tot op de perceelsgrens planten.

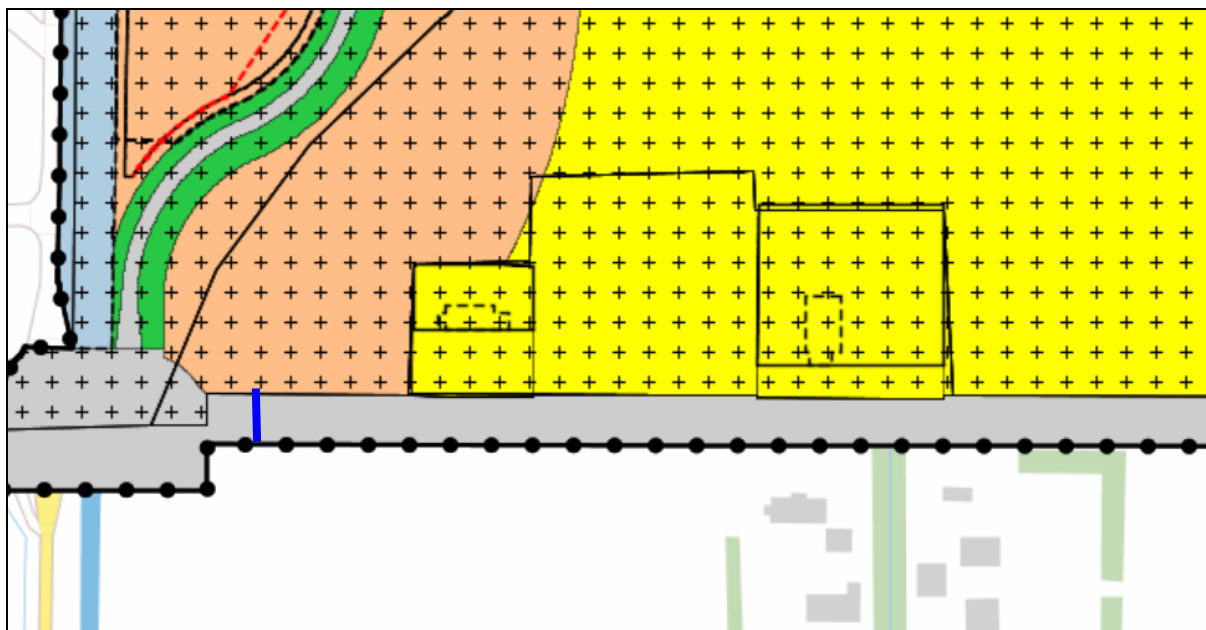


Afbeelding 16: uitsnede verbeelding ontwerp bestemmingsplan "Schokkerhoek" + aangegeven afstanden tussen agrarische perceel no. 1585 en bestemmingsvlakken Wonen (rode streep: 7,50 meter, paarse streep: 20 meter).



Afbeelding 17: uitsnede verbeelding ontwerp bestemmingsplan "Schokkerhoek" + aangegeven afstanden tussen agrarische perceel no. 1585 en 1584 en bestemmingsvlakken 'uit te werken wonen - 1' (rode pijl) en 'uit te werken wonen - 2' (blauwe pijl)

De afstand tussen de grenzen van de agrarische percelen no. 1585 en 1584 tot de ten westen van deze percelen gelegen bestemmingsvlakken 'wonen - uit te werken -1' en 'wonen - uit te werken -2' bedraagt nagenoeg 0 meter. Deze toestand is tevens het worstcase scenario: op basis van de geldende bestemming mag de voormalige fruitteler immers fruitbomen tot op de perceelsgrens planten.



Afbeelding 18: uitsnede verbeelding ontwerp bestemmingsplan "Schokkerhoek" + aangegeven afstanden tussen zuidelijk gelegen agrarische percelen en bestemmingsvlakken 'gemengd – uit te werken', 'Wonen - 2', 'Wonen - uit te werken wonen – 2'

De afstand tussen de grenzen van de zuidelijk gelegen agrarische percelen tot de ten noorden van deze percelen gelegen bestemmingsvlakken 'gemengd – uit te werken', 'wonen – uit te werken -2' en 'wonen – 2' bedraagt 23 meter. Deze toestand is tevens het worstcase scenario: op basis van de geldende bestemming mag de voormalige fruitteler immers fruitbomen tot op de perceelsgrens planten.

3.3 Gewijzigde wetgeving

Vanaf 1 januari 2017 zou het Activiteitenbesluit milieubeheer wijzigen ten aanzien van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij open teelten. Dit is uitgesteld naar 1 april 2017. Voor alle open teelten worden de eisen aan driftreducerende maatregelen verscherpt en op het gehele perceel van toepassing verklaard, in plaats van binnen een afstand van 14 meter vanaf de insteek van een oppervlaktewaterlichaam dat thans nog vigerend is (artikel 3.78, eerste lid Activiteitenbesluit). Met deze maatregelen wordt onder meer de emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar de omgeving beperkt in plaats van alleen het water. Hoewel de meeste (fruit)telers thans al driftreducerende spuittechnieken toepassen, dient er vanaf die datum verplicht een driftreductie van ten minste 75% te worden bereikt voor het gehele perceel.

De situatie ter plaatse van de beoogde woonpercelen en de agrarische percelen, rekening houdend met de verplichting om minimaal 75% driftreductie te halen vanaf 1 april 2017, is te vergelijken met situatie 9 (spuittechniek DRT90) van de situaties die de WUR heeft onderzocht (zie de tabel bij afbeelding 7). Laatstgenoemde spuittechniek is verplicht in verband met de ligging aan een waterlichaam.

De hierbij aangegeven veiligheidsafstanden zijn (zie afbeelding 8):

Drift op hoogte 0-3 m: 25 meter bij een kale boom situatie
 Drift op hoogte 0-3 m: 15 meter bij een volblad situatie
 Drift op hoogte 3-6 m: 15 meter bij een kale boom situatie
 Drift op hoogte 3-6 m: 10 meter bij een volblad situatie.

De kortste afstand tussen de uiterste grens van de bestemmingsvlakken Wonen en oostelijke grens van het bestemmingsvlak van kadastraal perceel no. 1585 is 7,5 meter (zie afbeelding 16 op p. 15 bij rode lijn). Deze afstand is gezien de hiervoor genoemde veiligheidsafstanden onvoldoende in het kader van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. De afstand van 20 meter zoals tevens staat aangegeven op afbeelding 16 (paarse lijn) is evenmin voldoende in het kader van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

De kortste afstand tussen de uiterste grens van de bestemmingsvlakken 'Wonen – uit te werken – 1' en 'Wonen – uit te werken – 2' zoals aangegeven op afbeelding 17 op p. 16 is 0 m. Hier is evenmin sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ter plaatse van de beoogde gevoelige functies.

De kortste afstand tussen de uiterste grens van de bestemmingsvlakken 'Gemengd - uit te werken', 'Wonen – 2' en 'Wonen – uit te werken – 2' bedraagt 23 meter. Dit is bij de situatie van een kale boom bij een hoogte tussen de 0-3 m onvoldoende in het kader van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Bij de overige situaties is deze afstand voldoende en is er sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ter plaatse van de beoogde gevoelige functies.

In het hierna volgende wordt onderzocht onder welke omstandigheden er wel sprake kan zijn van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Stap 4 Overheersende windrichting

In verband met mogelijke verwaaiing van spuitvloeistof is tevens de overheersende windrichting van belang⁷. Voor de periode 04/2012 - 12/2016 blijkt dat bij het meetstation Urk de zuid-zuidwestelijke windrichting de meest voorkomende is (bron: Windfinder.com). Dit is tevens in Nederland de meest voorkomende windrichting. Gezien de oostelijke ligging van de agrarische percelen 1584 en 1585 waarop fruitteelt in planologisch opzicht mogelijk is, wordt verwaaiing van drift richting de woningen nagenoeg uitgesloten. Dit geldt echter niet voor de beoogde woningen die mogelijk worden gemaakt in de zuidelijk gelegen bestemmingsvlakken 'gemengd – uit te werken', 'Wonen - 2', 'Wonen - uit te werken wonen – 2'. (zie afbeelding 19).



Afbeelding 19: uitsnede luchtfoto met aangegeven zuidwestelijke windrichting (rode pijlen)

⁷ ABRS 2 september 2015, no. 201500601/1/R2, r.o. 3.7

4. Nader onderzoek agrarische kadastraal percelen

Zoals in par. 3.2 is onderzocht is de kortste afstand tussen de uiterste grens van de bestemmingsvlakken Wonen en de westelijke grens van het agrarische bestemmingsvlak 7,50 meter respectievelijk 20 meter (situatie afbeelding 16).

De afstand tussen de grenzen van de agrarische percelen no. 1585 en 1584 tot de ten westen van deze percelen gelegen bestemmingsvlakken 'wonen – uit te werken -1' en 'wonen – uit te werken -2' bedraagt nagenoeg 0 meter (situatie afbeelding 17).

De kortste afstand tussen de uiterste grens van de bestemmingsvlakken 'Gemengd - uit te werken', 'Wonen – 2' en 'Wonen – uit te werken – 2' bedraagt 23 meter (situatie afbeelding 18).

Deze afstanden zijn gezien de in par. 3.2 genoemde veiligheidsafstanden onvoldoende in het kader van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. In het hierna volgende wordt onderzocht onder welke omstandigheden daarvan wel sprake kan zijn.

Uit de praktijksituaties die staan aangegeven in de tabel bij afbeelding 7, is bij praktijksituatie 10 sprake van een enkele haag (niet groenblijvend in de winter). Onder de daar aangegeven omstandigheden is in het kader van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat een afstand van 15 meter vanaf de laatste bomenrij voldoende bij het worstcase scenario (gebruik van middel Captan bij kale bomen). Omdat er in planologisch opzicht bomen tot aan de agrarische perceelsgrens mogen worden geplant, wordt in onderhavige onderbouwing uitgegaan van 15 m vanaf de grens van het agrarische perceel tot aan de grens van het bestemmingsvlakken die de gevoelige functies mogelijk maken.

Bij praktijksituatie 11 is er sprake van een dubbele haag (niet groenblijvend in de winter). Onder de daar aangegeven omstandigheden is in het kader van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat een afstand van 5 meter voldoende. Hierbij dient tevens te worden uitgegaan van 5 meter vanaf de grens van het agrarische perceel tot aan de grens van het bestemmingsvlak die de gevoelige functie mogelijk maakt.

Bij praktijksituatie 12 is er sprake van een enkele groene haag die tevens dicht is in de winter. Ook onder de daar aangegeven omstandigheden volstaat een afstand van 5 meter vanaf de grens van het agrarische perceel tot aan de grens van het bestemmingsvlak die de gevoelige functie mogelijk maakt.

Er zal een keuze dienen te worden gemaakt tussen de hierboven aangegeven mogelijkheden. De bestemmingsvlakken die gevoelige functies mogelijk maken dienen hierop te worden aangepast. In hoofdstuk 5 wordt aangegeven hoe dit juridisch geborgd dient te worden.

5. Borging in bestemmingsplan

Zoals eerder is vermeld dient bij de besluitvorming inzake een ruimtelijk besluit te worden aangetoond dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Dit houdt in dat de bedrijfsvoering van de teler niet mag worden belemmerd door een woning en dat ter plaatse van de tuinen en de woningen een aanvaardbaar woon- en leefklimaat aanwezig dient te zijn.

Uit stap 3 blijkt dat in het geval van een haag aan de rand van het woonperceel 5 meter tussen het agrarische perceel en de woonpercelen een veilige afstand is. Dit is zowel het geval bij een dubbele – niet in de winter groenblijvende haag – of een in de winter groenblijvende haag met een minimale hoogte van 3 meter. Hierbij valt te denken aan een coniferenhaag. Indien gekozen wordt voor een niet in de winter groenblijvende haag is 15 meter een verantwoorde afstand. Er kan in het plan gekozen worden om de bestemmingen 'Groen' in het oostelijke gedeelte van de verbeelding door te trekken.

De te kiezen hagen dienen planologisch geborgd te worden⁸. Dit geldt eveneens voor de (groen)strook van 5 meter. Geadviseerd wordt deze te bestemmen als 'Groen' of 'Bos' of 'Water'. Voor de instandhouding van de hagen kan de volgende planregel worden opgenomen:

⁸ ABRS 4 mei 2016, no. 201506413/1/R2, r.o. 5.1

“de realisatie van de woningen is slechts toegestaan indien een in de winter groenblijvende en bladdragende haag wordt aangebracht met een minimale hoogte van 3 m op de gronden met de bestemming ‘Groen’.

Op de verbeelding van het bestemmingsplan dient in dat geval ook de situering van de haag te worden ingetekend.

Tevens dient de bufferzone van 5 meter vanaf de haag te worden geborgd in het bestemmingsplan met een specifieke gebiedsaanduiding op de verbeelding. In de regels kan bijv. het volgende worden opgenomen:

“van voor gewasbeschermingsmiddelen gevoelige functies zijn ter plaatse van de aanduiding ‘specifieke vorm van groen - milieuzone’ niet toegestaan”.

Zoals eerder is vermeld is de overheersende windrichting voornamelijk (zuid)westelijk is. Gezien de noordoostelijke ligging van de woningen die met (de uit te werken) woon- en gemengde bestemmingen mogelijk worden gemaakt, is het belang van een dergelijke haag aanwezig. Zoals eerder is vermeld kunnen windhagen de hoeveelheid drift aanzienlijk beperken. De driftreductie varieert van 90% in de volbladsituatie tot 70% bij een kale boomsituatie. Onder de hiervoor genoemde omstandigheden, wordt de kans zeer klein geacht dat er drift in de tuinen van de woningen of in de woningen terecht komt. Er is derhalve sprake van een goede ruimtelijke ordening onder de hiervoor aangegeven keuzemogelijkheden.

21 februari 2017

Aldus opgemaakt door,

A handwritten signature in blue ink, consisting of the initials 'JPH' followed by a long, flowing horizontal stroke that ends in a small loop.

mw. mr. H.H. Harberink